

SVEITSIN-HÄRKÄVEHMAAN ALUEEN MAANKÄYTÖN KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Dnro Tekla 130/2016 (05.025)
Kh 8.2.2016 / § 26

Kehittämissuunnitelman tarkoitus ja tavoitteet

Sveitsin-Härkävehmaan alueen maankäytön kehittämissuunnitelma perustuu kaupunginhallituksen hyväksymään kaavoitusohjelmaan (KH 14.12.2015 § 278). Suunnitelman taustalla ovat alueeseen kohdistuvat kehittämistarpeet, kuten hotellitoiminnan elvyttäminen ja Härkävehmaan koulun lopettaminen kouluverkon kehittämisen myötä. Tarkoituksena on ideoida alueelle uusia toimintoja, sovittaa ne yhteen ympäristön arvojen kanssa ja samalla vahvistaa Sveitsin roolia matkailu- ja virkistyskäytössä. Tavoitteena on

- Hyvinkään ja Sveitsin alueen imagon vahvistaminen
- Sveitsinpuiston ydinalueen säilyttäminen matkailu- ja virkistyskäytössä
- Alueen luonnon, maiseman ja rakennetun ympäristön arvojen vaaliminen
- Sveitsin uimalan kehittäminen, uimalan ja hotellin välisten yhteyksien parantaminen
- Hotellin toimintaedellytysten parantaminen maankäyttöä kehittämällä Sveitsin majan ympäristön kehittäminen
- Riittävien yleisten pysäköintipaikkojen turvaaminen
- Sveitsin koulun laajennusmahdollisuuksien kartoittaminen
- Härkävehmaan koulun ja sen ympäristön käyttömahdollisuuksien kartoittaminen
- Aleksis Kiven katuun ja/tai Härkävehmaan katuun tukeutuvan asuntorakentamisen edellytysten selvittäminen
- Joukkoliikennemahdollisuuksien selvittäminen

Suunnittelualue käsittää Sveitsinpuiston ydinalueen, joka rajautuu Sveitsinkatuun, Härkävehmaankatuun, Aleksis Kivenkatuun, Nummisillankatuun ja Sveitsin puistotiehen. Alueella sijaitsevat Sveitsinpuiston keskeiset palvelut: Sveitsin uimala, Sveitsinrinteen lukio, Härkävehmaan koulu, Hotelli ja Sveitsin maja. Reunustavat omakoti- ja pientaloalueet eivät kuulu suunnittelualueeseen. Suunnitelma-alueen rajausta on esitetty liitekartalla 1.

Tavoitteena on, että suunnitelma voidaan hyväksyä toukokuussa 2016, minkä jälkeen laaditaan tarpeelliset kaavamuutokset.

Lähtökohdat

Maankäytön kehitys

Sveitsin-Härkävehmaan historia virkistys- ja matkailukohteena juontaa juurensa 1800-luvulle, jolloin alue tuli tunnetuksi helsinkiläisten kesäloman viettäjiensä ja parantolan vieraiden keskuudessa. Joukko liikemiehiä hankki alueen omistukseensa 1900-luvun alussa ja alkoi suunnitella alueen kehittämistä Schweiz-yhtiön nimissä. Suunnitelmat eivät kuitenkaan toteutuneet. Yhtiö myi maat Hyvinkään kunnalle vuonna 1924, minkä jälkeen alueesta kehittyi aikanaan merkittävä talviurheilukeskus. Eri suunnitelmissa alueen itäreunalle, nykyisen Aleksis Kiven kadun varteen oli osoitettu myös asumista. Asuinalueita ei kuitenkaan toteutettu, vaan alue on säilynyt pääosin ulkoilu- ja virkistyskäytössä. 1960-luvulla alueelle rakennettiin kaksi koulua ja uimahalli, 1970-luvulla pitkään suunniteltu hotelli. Sveitsinharjun otettiin valtakunnalliseen harjajensuojeluohjelmaan vuonna 1984, mikä pohjusti luonnonsuojelualueen perustamista alueelle vuonna 1989. Aluetta käytetään edelleen maastohiihtoon, mutta muun talviurheilun painopiste on siirtynyt alueen pohjoispuolelle Jääturheilukeskukseen ja Sveitsin (Kulomäen) laskettelukeskukseen.

Sveitsin rooli Hyvinkään kaupungin viihtyisyys- ja imagotekijänä

Kaupunkistrategian mukaan Hyvinkää erottautuu muista Uudenmaan kaupungeista ja sillä on vahva ja tunnistettava identiteetti. Monipuolinen luonnonympäristö ja harrastusmahdollisuudet tekevät osaltaan Hyvinkäästä houkuttelevan vapaa-ajan kohteen ja viih-

tyisän paikan asua. Sveitsin puisto on Hyvinkään omaleimaisimpia alueita sekä luonnonympäristönsä että kulttuurihistoriansa vuoksi. Sillä on keskeinen asema hyvinkääläisten ulkoilu- ja virkistyskohteena. Sillä on myös merkittävää potentiaalia matkailukohdeksi, sillä tunnettuutta koskevissa selvityksissä Sveitsi nousee edelleen esiin paikkana, josta ulkopaikkakuntalaiset tuntevat Hyvinkään.

Kaavatilanne

Suunnittelualueella on voimassa oikeusvaikutteinen, vuonna 2012 hyväksytty ja vuonna 2014 voimaan tullut *Keskustaajaman osayleiskaava 2030*. Osayleiskaavassa suunnittelualue on Palvelujen aluetta (P-1), Julkisten palvelujen ja hallinnon aluetta (PY), Urheilu- ja virkistyspalvelujen aluetta (VU), Luonnonsuojelualuetta (SL) ja Virkistysaluetta (V). Lisäksi alue on kauttaaltaan pohjavesialuetta ja lähes kokonaan myös kaupunki- tai kyläkuvallisesti arvokasta aluetta. Ote keskustaajaman osayleiskaavasta määräyksineen on esitetty liitekartalla 3.

Suunnittelualue on kokonaisuudessaan *asemakaavoitettu*. Pääosalla aluetta on voimassa 16.9.1998 vahvistettu Sveitsin asemakaava. Hotellin alueella on voimassa 17.5.1985 vahvistettu asemakaava. Asemakaavojen mukaan alue on osoitettu seuraaviin käyttötarkoituksiin:

- Opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue YO (Sveitsin lukion ja Härkävehmaan koulun alueet)
- Urheilutoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue YU (Sveitsin uimalan alue)
- Liike- ja toimistorakennusten korttelialue K (Hotellin alue)
- Matkailua palvelevien rakennusten korttelialue RM (Sveitsin maja)
- Luonnonsuojelualue SL-1 (pääosa rakentamattomasta alueesta)
- Urheilu- ja virkistyspalvelualue VU (Härkävehmaan kenttä)
- Puisto VP (Aleksis Kiven kadun varren puistoalueet, Sveitsin majan ympäristö)
- Retkeily- ja ulkoilualue VR (Nummisillankadun varrella) sekä
- Yleinen pysäköintialue LP-2 ja LP-3 (Teerimäenkadun ja Härkävehmaan kadun varressa, Härkävehmaan kentän ja Sveitsin majan läheisyydessä).

Lisäksi alueelle on osoitettu ulkoilureittejä (ur). Koko alue on tärkeää pohjavesialuetta.

Maakuntakaava ei ole voimassa oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella, mutta se ohjaa yleiskaavan muuttamista. Voimassa olevassa maakuntakaavassa pääosa Sveitsin puiston alueesta on virkistysaluetta. Aleksis Kiven kadun ja Nummisillan kadun varressa on myös taajamatoimintojen aluetta.

Kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma

Suunnittelualueen rakennukset sisältyvät kaupunginvaltuuston 17.6.2013 hyväksymään *kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmaan*.

- Härkävehmaan koulu ja Sveitsin lukio: Kauniiseen harjumaisemaan sijoitetut modernit koulurakennukset ovat valmistuneet vuonna 1960 ja 1961. Ne on suunnitellut aikansa merkittäviin koulusuunnittelijoihin lukeutunut arkkitehti Jorma Järvi. Sveitsin lukion vuonna 1962 valmistuneen laajennuksen lopullisesta suunnitelmasta vastasi arkkitehti Raimo S. O. Valjakka.
- Sveitsin uimala: Sveitsin uimala valmistui vuonna 1969 ja lukeutuu arkkitehtonisesti maan vaikuttavimpiin uimaloihin. Sen on suunnitellut arkkitehti Raimo S.O. Valjakka.
- Hotelli: 1973-76 rakennettu, tyypillinen suuren ketjun hotellirakennus, joka on säilyttänyt pääosin alkuperäisen arkkitehtuurin. Hotellin on suunnitellut arkkitehti Martti Jaatinen.
- Sveitsin maja: Sveitsin puiston matkailupalveluja jo puoli vuosisataa tarjonnut rakennus, joka on säilynyt alkuperäisessä asussaan. Vuonna 1961 valmistuneen rakennuksen on suunnitellut arkkitehti Eila Karaila.

Luonnonsuojelualue

Sveitsin puiston luonnonsuojelualue on rauhoitettu 27.4.1989 Uudenmaan läänihallituksen päätöksellä. Rauhoittamisen tavoitteena oli maisemanhoito, osa alueesta kuuluu

valtakunnalliseen harjujen suojeluohjelmaan. Päätöksen mukaan rauhoituksen tavoitteena on ohjata ja kanavoida Sveitsin puiston nykyisiä käyttömuotoja siten, että puiston erityispiirteet ja luonto säilyvät. Luonnonsuojelun alueen rajaus on esitetty liitekartalla 2.

Sveitsinpuiston luonnonsuojelun alueen *hoito- ja käyttösuunnitelma* vahvistettiin vuonna 1998 alueen metsäsuunnitelmaan lukuun ottamatta. Metsäsuunnitelma hyväksyttiin vuonna 2008. Hoito- ja käyttösuunnitelman päivittäminen on vireillä. Päivityksessä hoito- ja käyttösuunnitelman laajennetaan käsittämään koko Sveitsinpuisto. Aluetta esitetään jaettavaksi hoidon ja käytön kannalta kolmeen vyöhykkeeseen: luonnonvaraiseen, puistometsä- ja kulttuurivyöhykkeeseen. Kulttuurivyöhyke sijoittuu suuremman supan eli Sveitsin lukon ympäristöön, maisemallisesti puiston tärkeimmälle alueelle, joka on ollut jo 1870-luvulta alkaen matkailukohteena ja todennäköisesti antanut aiheen Sveitsin nimen käytölle. Vyöhykkeelle on suunniteltu alueen kulttuurihistoriaa esittelevä kulttuuripolku ja luontopolku. Puistometsävyöhyke sijoittuu luonnonsuojelun alueella hotellin, koulun ja uimalan ympäristöön. Luonnonmetsävyöhyke sijoittuu Sveitsinpuiston lajirikkaimmille ja luontoarvoiltaan parhaille alueille.

Muut suunnitelmat ja päätökset

Kaupunginvaltuusto on *sivistystoimen palveluverkkoselvityksen 2014-2024* yhteydessä päättänyt, että käynnistetään Aseman koulun, Härkävehmaan koulun ja Hyvinkään Yhteiskoulun tontteja koskevat asemakaavamuutokset, joissa selvitetään mahdollisuudet käyttää tontteja eri käyttötarkoituksiin. Samassa yhteydessä selvitetään ydinkeskustan koulun oppilaspaikkatarve ja koulun eri sijaintivaihtoehdot.

Päätöksen liitteenä olevan palveluverkkosuunnitelmaluonnoksen mukaan Härkävehmaan koulu voidaan lakkauttaa, mikäli Aseman koulu säilyy alakouluna. Tällöin Härkävehmaan koulun oppilaat siirtyvät uuteen Sveitsin yhtenäiskouluun, joka saneerataan nykyisen Hyvinkään Sveitsin lukion tiloihin. Tulevassa yhtenäiskoulussa toimii 1.-9. luokkien opetuksen lisäksi esiopetus. Jos Aseman koulua ei käytetä alakouluna, tarvitaan Härkävehmaan koulun kapasiteettiä jatkossakin.

Hyvinkään viheralueohjelma 2011-2020 on pitkän aikajänteen kehittämissuunnitelma, joka käsittelee kaikkia viheralueverkostoon kuuluvia alueita. Siinä esitetyn virkistysaluejärjestelmän mukaan Sveitsin puisto on luokiteltu keskuspuistoksi. Keskuspuistot ovat laajoja, ulkoiluun ja harrastustoimintaan soveltuvia puistoalueita, joilla on myös ekologisia tavoitteita. Sveitsinpuiston kehittämistavoitteiden mukaan luonnonsuojelun alueen tunnettuutta ja matkailullista merkitystä tulee parantaa kehittämistoimin. Luonnonsuojelun alueen hoito- ja käyttösuunnitelma päivitetään, rakennetaan kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita esittelevä opastettu polku sekä suunnitellaan ja toteutetaan opastettu luontopolku.

Hyvinkään kaupungin liikuntapalvelut ja Jyväskylän yliopiston Liikuntatieteellinen teidekunta ovat laatineet yhteistyönä *Hyvinkään liikuntasuunnitelman 2013-2023*. Sen mukaan Sveitsin alue on hyvinkääläisille tärkeä kunto- ja terveyslääkärin kohde. Sillä on merkitystä Hyvinkään imagon kannalta ja potentiaalia liikuntamatkailukohteena, jonka ytimessä ovat arkkitehtonisesti omaleimainen Sveitsin uimala sekä ulkoilualue lenkkeilypolkuineen ja latuverkostoineen. Matkailun kehittämistä tukevat pääkaupunkiseudun läheisyys ja hotellipalvelut sekä lähistön liikuntamahdollisuudet (laskettelurinne, jääurheilukeskus, golfkenttä ja ratsastusurheilukeskus sekä Kytäjä-Uosmin erämaa-alue ulkoilu- reitteineen).

Liikunnan investointisuunnitelmassa 2015-2023 on esitetty seuraavat Sveitsin alueeseen liittyvät kohteet:

- Uimahallin peruskorjaus ja laajennus, hotellin yhdyskäytävä (2015-2023)
- Sveitsin kentän, pinnoitus ja aita sekä huoltorakennuksen tarveselvitys (2017)
- Perttulannurmen peruskorjaus (2018)
- Jääliikuntakeskuksen kilpahallin peruskorjaus (2017 tarveselvitys)
- Sveitsin hiihtokeskuksen asiakas- ja huoltotilat (2020 ->)

- Sveitsin hiihtokeskuksen stadionrakennus (2020 ->)

Sveitsin majan ja hotellin ympäristöön on suunniteltu seikkailupuistoa täydentämään alueen liikunta- ja luontopalveluita. *SeikkailuSveitsin* yleissuunnitelma hyväksyttiin teknisessä lautakunnassa 24.11.2015 § 202. Suunnitelman mukaan seikkailupuisto tulee entisen ison hyppyrimäen ympäristöön. Toimintaa varten tarvitaan toimitila mm. lipunmyyntiä, varusteiden varastoimista ja sosiaalitiloja sekä yleisön WC-tiloja varten. Toimitilan yhteyteen on tarkoitus sijoittaa myös luonto-opastuspiste. Rakennuksen sijainti ratkeaa jatkosuunnittelun aikana. Pysäköintipaikkoja asiakkaiden tarpeisiin on Härkävehmaan kadun päässä Sveitsin majan vieressä.

Sveitsin uimalan peruskorjaus on aloitettu ja sitä jatketaan vuosien 2016-2020 investointisuunnitelman mukaisesti (KV 7.12.2015 §85). 28.5.2012 valmistuneeseen tarveselvitykseen sisältyy myös uimalan laajennus ja yhdistäminen yhdyskäytävällä vieressä sijaitsevaan hotelliin.

70-luvulla rakennettu *hotellirakennus* on peruskorjauksen tarpeessa. Nykyinen vuokralainen on irtisanonut vuokrasopimuksen ja kiinteistönomistaja etsii hotellille uutta operaattoria tai muuta käyttäjää. Tässä yhteydessä on esitetty ajatus asuinkerrostalojen rakentamiseksi hotellin ja Härkävehmaan koulun ympäristöön.

Kehittämissuunnitelman laatiminen

Maankäytön kehittämissuunnitelma laaditaan kaavoitusyksikössä yhteistyössä eri hallintokuntien kanssa. Valmisteluryhmään kutsutaan tekniikan ja ympäristön muiden yksiköiden lisäksi opetustoimen, kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen, elinkeino- ja matkailutoimen sekä tilakeskuksen edustajat.

Valmistelun aikana järjestetään yleisötilaisuuksia ja kerätään yleisön näkemyksiä työpajoissa ja karttakyselyin. Työn alkuvaiheessa käydään läpi myös Sveitsin puiston hoito- ja käyttösuunnitelman aikana saatu yleisöpalaute siltä osin, kun palautteessa on esitetty suunnitelma-aluetta koskevia kannanottoja. Tilaisuuksia ja kyselyjä järjestetään sekä työn alkuvaiheessa että suunnitelmaluonnoksen ollessa nähtävillä.

Alustava aikataulu

- käynnistäminen ja tavoitteet, kaupunginhallitus 8.2.2016
- työohjelman esittely tekniselle lautakunnalle ja ympäristölautakunnalle yhteisessä seminaarissa 10.2.2016
- yleisötilaisuus ja työpaja 17.2.2016
- karttakysely yleisölle 22.2.–14.3.2016
- suunnitelmaluonnos, kaupunginhallitus 11.4.2016
- suunnitelmaluonnoksen nähtävillä olo 12.4.–3.5.2016
- suunnitelman hyväksyminen, kaupunginhallitus 30.5.2016

Mahdolliset päätökset kaavojen muuttamisesta tehdään suunnitelman hyväksymisen jälkeen, esimerkiksi kesäkuussa 2016.

LIITTEENÄ:

- Sveitsin-Härkävehmaan alueen maankäytön kehittämissuunnitelman aluerajaus
- Sveitsinpuiston luonnonsuojelun alueen rajaus
- ote keskustajaman osayleiskaavan osayleiskaavasta sekä merkintöjen selitykset

Esitys KJ

Kaupunginhallitus päättää käynnistää Sveitsin-Härkävehmaan alueen maankäytön kehittämissuunnitelman laatimisen edellä esitettyin periaattein.

Päätös

Esitys hyväksyttiin.

Tiedoksi

kaavoituspäällikkö Jarva
tilapalvelupäällikkö Silvast
sivistystoimenjohtaja Halonen
vs. liikuntapäällikkö Kalmari
kaupunginpuutarhuri Parkkali-Reskola
ympäristötoimenjohtaja Lavia
kaupungegeodeetti Kankare